

Nr 544.

Av fru **Gustafson**, om förändring av viss e. o. sköterskebefattning vid psykiatriska sjukhuset till en e. o. föreståndersketjänst.

Sådan »hjälpverksamhet» vid sinnessjukhus, som avhandlas i stadgan angående sinnessjukvården i riket den 19 sept. 1929, §§ 93—100, har sedan lång tid tillbaka kunnat utövas vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm (tidigare Stockholms hospital). Den 1918 inrättade, ursprungligen med enskilda medel, sedermera med kommunalt anslag från Stockholms stad upprätt hållna »Hjälpyrå för psykiskt sjuka» var nämligen intimt knuten till sjukhuset, i det att den från sin tillblivelse till ingången av 1931 förestods av olika läkare vid psykiatriska sjukhuset, vilka sålunda i realiteten hade ställningen av »hjälpverksamhetsläkare» och vilka i hjälpyråns kuratorer hade tillgång till biträde av kompetenta personer, motsvarande »hjälpverksamhetsförestånderskorna». Denna från psykiatriska sjukhuset ledda hjälpverksamhet visade sig vara av synnerligt värde för såväl den sociala som den medicinska sidan av sjukvården. De goda erfarenheter, som därifrån förelågo, bidro väsentligt till upprättandet av den statliga hjälpverksamheten, vilken i fråga om arbetsuppgifter och organisation till stor del anslöt sig till den som tidigare anordnats i Stockholm.

Förvisso hade det varit önskvärt, att denna från psykiatriska sjukhuset ledda verksamhet hade fastare knutits till sjukhuset, när den nya sinnessjukstadgan år 1931 trädde i kraft. Så blev emellertid ej fallet. Verksamheten, som finansierades av Stockholms stad, ingick såsom stadens »öppna vård av psykiskt sjuka» i dess sinnessjukvård. Arbetet vid hjälpyrå hade då också vuxit i sådan grad, att ledningen icke längre kunde förenas med läkartjänst vid psykiatriska sjukhuset. Den hjälpverksamhet, som sjukhuset i realiteten disponerat sedan 1918, förlorade det sålunda med ingången av 1931, märkligt nog samma dag, som bestämmelserna om hjälpverksamhet vid statens sinnessjukhus trädde i kraft.

Redan under 1930 gjorde direktionen för psykiatriska sjukhuset framställning till medicinalstyrelsen, att det skulle bli ett av de sinnessjukhus, där sådan hjälpverksamhet till en början anordnades. Ehuru denna verksamhet numera inrättats vid 6 av statens sinnessjukhus, har liknande ännu icke blivit förlagd till psykiatriska sjukhuset.

Under tiden har emellertid behovet av hjälpverksamhet vid sjukhuset blivit partiellt tillgodosett på annat sätt. Å ena sidan har anordnats en psykiatrisk poliklinik vid serafimerlasarettet, vilken förestås av professorn i psykiatri vid karolinska institutet, som tillika är överläkare vid psykiatriska sjukhuset, och vid vilken andre läkaren vid detta sjukhus arbetar såsom biträdande läkare. Denna poliklinik ersätter sålunda för psykiatriska sjuk-

huset i viss mån den »hjälpbyrå», som avses i sinnessjukstadgans 95 §. Å andra sidan har medicinalstyrelsen i skrivelse till direktionen den 21 oktober 1930 bemyndigat densamma att »låta anställa en e. o. sköterska för åvågabringande av tillsyn över permitterade patienter m. m.» Styrelsen ansåge nämligen »att det kunde vara av betydelse för hospitalet, att en befattningshavare finge där anställas, vilken hade att utöva tillsyn över från hospitalet permitterade patienter och tillhandagå dem med råd och anvisningar. Den kontroll över de permitterade patienternas sjukdomsutveckling och vårdförhållanden, som detta skulle utgöra, skulle vara ägnad att väsentligt förkorta deras sjukhusvistelse och att förebygga sådana förhållanden, som nödvändiggöra permissionens avbrytning.»

Då en sådan befattningshavare givetvis icke kan underlåta att i socialt avseende biträda även de på sjukhuset intagna patienterna, torde det kunna sägas, att hennes arbetsuppgift fullt motsvarar en hjälpverksamhetsförestånderskas i sinnessjukstadgans mening. Dessa förestånderskor åtnjuta avlöning enligt lönegrad E 7, d. v. s. en månadslön av 210 kr. i högsta löneort. Befattningshavaren å psykiatriska sjukhuset åtnjuter däremot avlöning enligt lönegrad E 3, d. v. s. en månadslön av 158 kr. Det är jämväl att märka att därest en sökande till denna tjänst icke är utbildad sjuksköterska, måste hon i 2 år gå för elevlön (109 kr. i månaden). Till här ovan angivna avlöningsbelopp kommer provisoriskt dyrortstillägg och dyrortstillägg.

För att tillfredsställande sköta en kuratorsbefattning som den ifrågavarande erfordras förutom goda personliga kvalifikationer erfarenhet om såväl sjukvård som socialt arbete. Det torde vara uppenbart, att den vid psykiatriska sjukhuset tillgängliga avlöningen icke kan åt sjukhuset garantera en befattningshavare med erforderlig erfarenhet för uppgiften och att den icke utgör skäligen ersättning för det kvalificerade arbetet.

Sjukhuset har också endast tidvis kunnat få tjänsten besatt. Att det tidvis lyckats, är att skriva dels på vederbörandes ideella intresse för arbetsuppgiften, dels därpå, att enskilda medel stått till förfogande för lönens förbättrande. (För sådant ändamål ha 1,000 kr. disponerats under tiden juni 1931—juni 1934. Ytterligare enskilda medel stå ej till förfogande.) Ehuru tjänsten inrättades i oktober 1930, kunde den först besättas den 1 juni 1931. Efter flera tjänstledigheter övergick innehavarinnan av densamma den 30 april 1935 till en normalt avlönad, likartad befattning i Stockholms stads tjänst. Sedan dess har tjänsten i brist på kompetent sökande måst stå obesatt, vilket otvivelaktigt berott på de oskäligt låga löneförmånerna. De personer, som tidigare på vikariat uppehållit tjänsten, ha förklarat sig icke önska erhålla densamma.

Direktionen har årligen utan framgång hos medicinalstyrelsen gjort framställning om förbättrade avlöningsförmåner åt denna befattningshavare.

Behovet av en befattningshavare med uppgift att socialt biträda patienterna är särdeles framträdande på psykiatriska sjukhuset, där intagningen (och därmed också utskrivningen) f. n. uppgår till mer än 800 patienter om året. För en mängd av dessa sjuka föreligga sociala missförhållanden och kom-

plikationer, ägnade att underhålla sjukdomen och försvåra resp. omöjliggöra återgången till samhället, och läkarnas möjligheter att ingripa i dessa missförhållanden äro — utan tillgång till kompetent hjälp — givetvis synnerligen begränsade. Erfarenheterna från den tid sjukhuset varit i avsaknad av sådan hjälp ha varit mycket nedslående.

På grund av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen må besluta, att den för hjälpverksamhet avsedda e. o. sköterskebefattningen vid psykiatriska sjukhuset förändras till en e. o. föreståndersketjänst och därmed i lönehänseende likställas med de vid andra sinnessjukhus anställda hjälpverksamhetsförestånderskorna.

Stockholm den 23 januari 1936.

Ruth Gustafson.
